

Kauno r. Raudondvario gimnazijos
Kulautuvos vidurinio ugdymo skyrius
Ugnė Olekaitė, 12 SG klasė
Mokytoja Jolita Velžienė

Ar visada išsilavinęs žmogus laimingas?

Išsilavinimas yra svarbi žmonių gyvenimo dalis. Ar vaikas mokosi kalbėti bei vaikščioti, ar žmogus stengiasi pažinti save, ar mokslininkas ieško atsakymų į tam tikrus klausimus – visa tai yra vienoks ar kitoks lavinimasis, vedantis prie kažko didesnio. Tačiau mokslas ne visada yra visų atsakymų šaltinis. Kartais turimos žinios neparuošia žmogaus tikram gyvenimui ir nesuteikia reikalingų atsakymų, nepadeda spręsti iškilusių problemų. Tada ir kyla klausimas: ar visada išsilavinimas užtikrina laimę?

Išsilavinusiam žmogui džiaugsmą teikia galimybė dalintis savo žiniomis su kitais ir skatinti kitus daryti tą patį. Žmogus neturėtų sukauptų žinių laikyti tik sau. Juk jų skleidimas skatina aplinkos modernėjimą ir kuria geresnį gyvenimą kitiems. Mokslas, kuris nėra skleidžiamas, galiausiai tampa nenaudingas, nes neturi terpės augti ir plėstis. Be to, yra žmonių, kuriems įgyti išsilavinimą nėra taip lengva. Finansinės ar kitos priežastys gali sugriauti bet kurio žmogaus svajones lavintis. Dėl šių ar kitų priežasčių atsiranda žmonių, kurie savanoriškai padeda kitiems pažinti mokslo pasaulį, tikėdamiesi, kad ir jie ateityje darys tą patį. Toks buvo ir Martynas Mažvydas – XVI a. Renesanso epochos autorius, 1547 m. parašęs pirmąją lietuvišką knygą „Katekizmas“. Tai intelektualas, humanistas, kuris rūpinosi valstiečių išsimokslinimu ir religingumu bei skatino bent kiek mokslo ragavusius, šviesesnius žmones daryti tą patį. Knygos pradžioje „Knygelės pačios bylo lietuvininkump ir žemaičiuump“ pirmosiose eilutėse – „Broliai, seserys, imkiat mani ir skaitykiat, / Ir tatai skaitydami permanykiat. / Mokslo šito tėvai jūsų trokšdavo turėti, / Ale to negalėjo nė vienu būdu gauti“ – valstiečiai yra skatinami mokytis, nes mokslas nebuvo pasiekiamas ankstesnėms kartoms. Todėl reikia, anot rašytojo, tai pakeisti bei stengtis, jog ir kiti turėtų galimybę įgyti vienokį ar kitokį išsilavinimą. Pagalbos prašoma ir iš aukštesnio luomo žmonių: ponų, kunigų. Jie yra skatinami valstiečių nepalikti likimo valiai ir vesti juos teisingu keliu, nes, pasak autoriaus, pradinis mokslas yra tas, „be kurio platesnis mokslas negal stovėti“. Iš šio pavyzdžio galima daryti išvadą, jog mokslo skleidimas yra išsilavinusio žmogaus džiaugsmo ir laimės šaltinis. Tokį džiaugsmą, matyt, juto ir M. Mažvydas su savo bendraminčiais rengdamas pirmąją lietuvišką knygą, ruošdamas elementorių, mokantį skaityti. Tai buvo jo, kaip kunigo ir išsilavinusio žmogaus, Karaliaučiaus universiteto auklėtinio, pareiga ir misija. Tai buvo

geras darbas, suteikiantis galimybę siekti mokslo tiems, kuriems galbūt be kitų žmonių pagalbos nebūtų pavykę to padaryti.

Kita vertus, išsilavinimas ne visada suteikia vien džiaugsmą. Išsilavinęs žmogus negali būti laimingas, jei jo aplinka yra priešiška, nemaloni. Kiekvienam iš mūsų yra svarbu jaustis saugiai, maloniai esant šalia kitų. Kai yra jaučiamas šaltumas, atstūmimas, nepalankumas ir kitos neigiamos emocijos, žmogus jaučiasi suvaržytas, stengiasi prisitaikyti prie kitų žmonių emocijų, veiksmų, kad nebūtų atstumtas ar paniekintas. Išsimokslinimas, kitoks požiūris į gyvenimą, buitį išskiria išsilavinusį žmogų iš minios ir jam sunkiau yra prisitaikyti prie sociumo. Todėl kyla vienišumo jausmas bei noras kovoti su pačiu savimi, paminti savo įsitikinimus, svajones. Panašia tema apie žmogaus sunkumus prisitaikant visuomenėje rašė Vincas Mykolaitis – Putinas pirmajame lietuviškame psichologiniame-intelektualiniame romane „Altorių šešėly“. Beje, ir paties rašytojo santykis su aplinka nebuvo pats geriausias. Dėl tėvų valios pasirinktas kunigo kelias bei savo meninių sugebėjimų suvaržymas norint apsaugoti nuo neigiamos visuomenės nuomonės ilgą laiką neigiamai veikė rašytojo būseną. Abejones dėl pasirinkto kelio teisingumo ypač sustiprina studijos Vakarų Europos universitetuose – intelektualiam žmogui kyla dar daugiau abejonių dėl pasirinkto dvasininko kelio. Panašią situaciją galima pamatyti ir „Altorių šešėly“. Šiame romane galima išvelgti autobiografiškumo bruožų – Putinas yra pripažinęs, jog jį ir pagrindinį veikėją Liudą Vasari sieja dvasinė giminytė. Vasaris ilgą laiką neigė savo tikruosius sugebėjimus ir stengėsi gyventi taip, kaip buvo diktuojama visuomenės: pakluso tėvų valiai įstoti į kunigų seminariją, varžėsi atvirai išreikšti savo mintis bendraudamas su kitais. Jis jautė, jog toks gyvenimas prie nieko gero neprives, tačiau ryžto priešintis nebuvo: „Jis ir toliau liko šiapus slaptingos uždangos, už kurios jautė sūkuriuojantį gyvenimą, didelius jausmus ir norus, už kurios slapstėsi jo paties ateitis, ir tikrasis, nepažintasis jis pats.“ Dėl tokio gyvenimo ypač stiprėjo Vasario susivaržymas, noras atsakyti savęs. Studijos užsienyje, kelionės po Europą formavo estetines nuostatas, skatino ieškoti aukštesnės prasmės, pakilti virš realybės, priimti sprendimą, tačiau kartu stiprino vienatvės ir nelaimingumo jausmą. Taigi galima teigti, jog išsilavinęs žmogus giliau analizuoja aplinką, realybę gretina su idealu, panyra į savianalizę ir nuo to jaučiasi tik nelaimingas, išgyvena vienišumo ir atskirumo nuo sociumo jausmą. Protas, intelektas neleidžia apsimesti tuo, kuo nesi, gilus mąstymas ir refleksija atveria duobę, į kurią lengva įkristi.

Apibendrinant galima teigti, jog išsilavinimas ne visada suteikia laimę. Ar žmogaus turimos žinios padarys jį laimingą, ar ne, priklauso nuo esamos situacijos bei aplinkos. Kartais mokslas yra tikra šviesa, o kartais gilesnis mąstymas, protas neleidžia „slysti“ gyvenimo paviršiumi ir veda į destrukciją. Kartais būti labai „giliam“ ir protingam tampa tiesiog nepatogu ir skausminga.